

Agro Trainingscentrum zet opleidingen bedrijfskunde glastuinbouw op

Duo-presentatie en driestappen-model

FOTO: ELLEN KOK

“Mensen groeien tijdens de opleiding”, zegt Aart-Jan Ruitenbeek, directeur van het Agro Trainingscentrum Holland in Naaldwijk. Het trainingscentrum verzorgt bedrijfskunde-opleidingen voor de glastuinbouw. Zodanig dat cursisten de theorie direct kunnen toepassen in hun eigen situatie en het eigen bedrijf.

“**E**r zijn geen uitvallers”, zegt Aart-Jan Ruitenbeek, directeur van het Agro Trainingscentrum Holland. Dat is natuurlijk uitstekende reclame. “Ik zie ook dat iedereen, zowel cursisten als docenten, ervan geniet.” Hij heeft het over de opleidingen in de glastuinbouw die het trainingscentrum verzorgt. Het trainingscentrum, gevestigd op het terrein van het Proefstation van Wageningen UR in Naald-

◀ *Het bleek lastig voor bedrijven om kaderpersoneel binnen te halen met voldoende scholing en ervaring op het vakgebied en de bedrijven wilden graag eigen mensen scholen*

wijk, werkt met een vernieuwde methode. Met duo-presentatie, directe toepasbaarheid en opdrachten op de bedrijven van cursisten. Ruitenbeek, voorheen werkzaam bij het Transfercentrum van de hogeschool in Delft, vertelt over achtergrond en uitvoering.

“We begonnen in 1984 met de opzet van bedrijfskunde op de has in Dordrecht. Dat werd gedaan door economen, logistici en communicatie-deskundigen, geen Wageningers. Het waren allemaal mensen die vanuit hun eigen systematiek dachten, maar het ging om meer dan kennis alleen. Ze moesten ook echt naar de bedrijven kijken. Wat gebeurt daar? Bedrijfskunde is feitelijk een ideale opleiding om de integratie van theorie en praktijk in die bedrijven tot stand te brengen.”

“Een paar jaar later (in 1987) verhuisde de hogeschool van Dordrecht naar Delft. Een aantal docenten heeft het verhaal toen herschreven voor het contractcentrum, later het Transfercentrum. Daar kwamen een paar heel succesvolle dingen uit. Bijvoorbeeld een bedrijfskundige opleiding voor de Rabobank. De vraag was immers: hoe kun je voor mensen met hun basiskennis en achtergrond een goede cursus opzetten die aansluit bij wat ze kunnen en weten, waar ze plezier aan kunnen beleven en wat ze ook direct kunnen toepassen in hun bedrijf of werksituatie? Dat was een zoektocht die we samen met de bank hebben doorlopen. En daar zijn lijnen neergezet waar we nu op voortborduren.”

Achter

In het voorjaar van 2002 is het Agro Trainingscentrum opgezet en werd Ruitenbeek, zo vertelt hij, gevraagd daar leiding aan te geven. “Het moest een bedrijf worden met een totaalpakket voor de glastuinbouw.” In juni 2003 verhuisde het trainingscentrum naar de ruimte bij het proefstation. Er werken nu tien mensen in 7 fte. Veel docenten worden ingehuurd vanuit bedrijfsleven of vanuit kennisinstellingen. “Voor de start van zo’n opleiding ga je gesprekken voeren met bedrijven in

de voedingstuinbouw en de sierteelt. Wat moet er komen? Waar is behoefte aan? Welke rol speelt kennismanagement in het bedrijf en hoe wordt kennis overgedragen? Hoe ga je om met het personeel? Hoe ontwikkel je ze en hoe zorg je dat ze bijblijven?”

“We zagen toen dat het lastig is voor bedrijven om kaderpersoneel binnen te halen met voldoende scholing en ervaring op het vakgebied. En bedrijven lieten ook weten dat ze graag hun eigen mensen, mensen die ze zien als potentiële bedrijfsleiders, daarvoor willen scholen. Bijna altijd werd gezegd dat het moest gaan om financieel-economische aspecten, personeel en communicatie. Daar kwam dan nog marketing en logistiek bij.”

“Fantastisch, zo’n cursus, maar het moet wel wat opleveren, zo bleek in die gesprekken. Het moet liefst direct in de praktijk toepasbaar zijn, toepassingsgerichte kennis. Daarom moeten de uitvoerders van zo’n opleiding ook uit die praktijk komen, mensen die met handen en voeten in de glastuinbouw staan. Er werd ook weleens gewaarschuwd: pas op met docenten uit het mbo of hbo; kies dan wel die mensen die voldoende kennis hebben van de dagelijkse praktijk van de glastuinbouw.” En liefst actuele kennis.

“Aan de andere kant mist iemand uit de praktijk vaak de vaardigheid om het vanuit de theorie te onderbouwen. Waarom maak je dan geen duo’s? zo werd geopperd. Je zou een docent eigenlijk moeten koppelen aan een oude rot uit de bedrijfspraktijk.”

“We zijn daarom gaan praten met Hogeschool INHOLLAND Delft. We zeiden: onze klanten willen iets wat we met jullie samen kunnen leveren, maar wel in een aangepaste vorm.” Een bedrijfskunde-opleiding afgestemd op hun werksituatie. Het Agro Trainingscentrum Holland biedt nu samen met de hogeschool een officiële hbo-opleiding aan.

Buddy

“Er is bewust gekozen voor een vakgerichte insteek, niet thematisch zoals je nu steeds meer ziet in het hbo. Vanwege herkenbaarheid bij onze doel-

groep in de sector kiezen we voor onderwerpen als P&O, marketing en logistiek.”

“Een andere vraag was: kunnen we dan de tentamens niet omzetten in het schrijven van een opdracht die gericht is op het eigen bedrijf? Dan creëren we studiegroepjes. Daarmee brengen we bovendien nog samenwerking tot stand, in de glastuinbouw vaak best lastig. En in dat groepje werk je wisselend per module de opdracht uit voor het bedrijf van een van de groepsleden. Ze leren zo van hun eigen bedrijven en van verwante bedrijven.” Ruitenbeek toont een paar opdrachtverslagen waarbij vier cursisten de logistieke situatie op het bedrijf van een van hen met de theorie hebben geconfronteerd, geanalyseerd en verbeterd. Niet vrijblijvend, maar echt als voorbereiding op uitvoering in dat bedrijf.

“In de opleiding gaat het om drie elementen: kennis, vaardigheid en persoonlijke effectiviteit.” Dat laatste heeft te maken met een effectievere, resultaatgerichte werkuitvoering en meer voldoening in dat werk. “Want iedereen roept altijd direct: ik heb het veel te druk voor zo’n opleiding. Je moet delegeren, samenwerken, rapporteren, conflicten hanteren. Hoe pak je dat aan?”

“Dat begint met dat je voor jezelf bepaalt wat je goed kunt en waar je niet goed in bent. Daar moet je dan iets aan doen. Bij aanvang wordt er een gesprek gevoerd over je kwaliteiten en hoe je dat wil opwaarderen; een nulmeting. Dat vertaal je in een actieplan en dat bespreek je bij elke module met je maatje. Tijdens de hele opleiding heb je zo’n ‘buddy’. Ze bepalen zelf wie dat wordt; na een paar weken heb je daar wel zicht op. Dan herken je mensen met dezelfde instelling, situatie en problematiek. Daar kun je veel aan hebben.”

Zwemmen

Deze hbo-opleiding, ‘Bedrijfskunde glastuinbouwketen’, duurt vier jaar. De cursisten, mensen die soms al jaren in een bedrijf rondlopen, de meesten tussen 25 en 50, komen één dag in de →

FOTO: TON VAN DEN BORN

▲ **Aart-Jan Ruitenbeek, directeur van het Agro Trainingscentrum: "Niet alle docenten zijn geschikt voor deze aanpak. Soms heb je docenten met veel ervaring in het dagonderwijs die hier niet passen"**

week en volgen vijf modules van acht weken. De lessen kennen een driedeling: theorie, opdracht (toepassing) en presentatie of terugkoppeling. Beurtings treedt er een docent op en iemand uit de bedrijfspraktijk, bijvoorbeeld een senior adviseur van de LTB-groep, een topfunctionaris van de Greenery of iemand van het PPO-Glastuinbouw of vanuit een onderzoeksinstituut. Ruitenbeek kan putten uit twee pools met geschikte personen. "Maar niet alle docenten zijn geschikt voor deze aanpak", zegt Ruitenbeek. "We zoeken de beste man of vrouw voor die plek. Soms heb je docenten met veel ervaring in het dagonderwijs die hier niet passen. We stellen specifieke eisen. Ik oordeel niet over de mensen in de situatie van het dagonderwijs, maar wel hier."

Het verschil met de reguliere situatie is dat er op de hogeschool weliswaar aan casussen wordt gewerkt, maar dat het voor de cursisten van het trainingscentrum om dagelijkse dilemma's gaat. "Een valkuil is dan dat een groepje in hun enthousiasme een andere kant uitgaat dan jij wilt. De docent moet sturen en ze binnen het traject van de opdracht houden. In het reguliere onderwijs laat je ze zwemmen en beoordeel je het eindresultaat, maar hier kijk je voortdurend mee. Dat vraagt een heel andere benadering van de docent. Hij is ook adviseur." "In het eerste jaar dat ze bij ons meedraaien, zitten we daar bovenop. Ik heb vorig jaar zo ongeveer alles bijgewoond."

Antwoord

Dit jaar zijn er vijftien cursisten voor de hbo-opleiding, vorig jaar waren er 24. Meestal uit de regio, maar ook van daarbuiten. Het is eigenlijk een variant op de opleiding Bedrijfskunde & Agribusiness in Delft. Er wordt niet alleen wat docenten betreft met Hogeschool INHOLLAND Delft samengewerkt, maar ook inhoudelijk. Want hbo-opleidingen worden geïnspecteerd, vertelt Ruitenbeek. En voor die kwaliteitsbeoordeling moet ook deze opleiding aan de eisen voldoen.

Behalve de hbo-opleiding heeft het Agro Trainingscentrum Holland volgens dezelfde methodiek (toepassingsgericht, duo-presentatie en drie-stapen) een schakeljaar ontwikkeld voor mensen die hun mbo-tuinbouwopleiding hebben afgebroken en nu toch het diploma willen behalen. "We reiken een certificaat uit en hebben met Hogeschool INHOLLAND Delft de afspraak gemaakt dat ze in de hbo-opleiding kunnen doorstromen." Dit jaar kwamen daar 13 cursisten op af, vorig jaar 10. Een paar zijn ook inderdaad doorgestroomd.

En binnenkort start de Master of Business Administration (mba) Strategisch management glastuinbouwcluster. Dit betreft een academisch traject van twee jaar waarin voor de officiële erkenning wordt samengewerkt met Wageningen.

Het perspectief van de opleidingen bij het trainingscentrum is volgens Ruitenbeek, gezien de veranderende situatie in de glastuinbouw, uitstekend. "Tuinders moeten toch ondernemers worden. Korte cursussen geven dan antwoorden op deelvragen, maar deze opleiding biedt een breder antwoord. Mensen groeien ook tijdens de opleiding. We zien ze daadwerkelijk veranderen, en dat stralen ze uit." ☞

Ton van den Born